

השפעתה של מגפת הקורונה על ילדים באמריקה הלטינית ובקריביים

◀ השפעותיו העקיפות של משבר הקורונה על ילדים הן רבות וחמורות.
◀ הן כוללות אלימות בתוך המשפחה וצמצום אפשרי במימון החינוך.
◀ סקר חדש שפורסם לאחרונה מזהה מדיניות אפקטיבית במדינות אמריקה הלטינית.

לאורה צ'ינצ'ייה מירנדה

נשיאת קוסטה ריקה

2010-2014

סן חוסה, קוסטה ריקה

הקונצנזוס בעולם הרפואה הוא כי מגפת הקורונה מציבה מעט סכנות ישירות לילדים ולבני נוער – לצד כמה יוצאי דופן כגון ילדים עם מחלות נלוות, וייתכן שגם תינוקות בשנת חייהם הראשונה. אולם ההשפעות העקיפות על ילדים – שמקורן במשבר החברתי והכלכלי שנובע מהמגפה – הן רבות וחמורות, ולעיתים קרובות מתעלמים מקיומן.

הארגון ההומניטרי The Alliance for Child Protection in Humanitarian Action, קבוצה בין-ממסדית ובין-לאומית בתמיכת Unicef, פרסם תדריך חשוב להגנה על ילדים במהלך מגפת הקורונה (Alliance for Child Protection in Humanitarian Action, 2020, online). התדריך מזהיר מפני הנזק לסביבה שבה גדלים ילדים, המתבטא בהפרעות חמורות לדינמיקה המשפחתית ולשגרות היומיום. במקרים חמורים יותר הובילו הפרעות אלה לפרידה במשפחה, לאלימות, ליחס בלתי הולם, לבעיות חינוך, לעבודת כפייה ולהדרה.

ההשפעות הכלכליות של המגפה כבר ניכרות לעין בכל רחבי העולם, והתחזית לעתיד מדאיגה מאוד. במקרה של אמריקה הלטינית והקריביים, התחזית מציגת צמצום חמור: הן קרן המט"ב בע הבין-לאומית והן המועצה הכלכלית של אמריקה הלטינית והקריביים צופות ירידה של יותר מ-5% בתוצר המקומי הגולמי באזור. כמו כן, התחזית צופת זינוק מסיבי בשיעור האבטלה, שיוביל לעלייה במספר האנשים שחיים בעוני באזור זה, מ-185 מיליון איש ל-220 מיליון איש.

אין ספק שלעליות אלה יהיו השפעות פוליטיות וארגוניות משמעותיות, כגון עלייה בחוסר שביעות הרצון ממשטר הדמוקרטיה, שעשוי להוביל לאלימות פוליטית. נוסף על כך, עלינו להביא בחשבון את ההשפעות האפשריות של המשבר הכלכלי על תמותת ילדים, תזונה לקויה, הרינות בגיל הנעורים ואיכות הלמידה – לצד הסכנה בהעמקת המשבר החינוכי הקיים באזור.

סגירת בתי הספר והמעונות מגבירה את רמות הלחץ שמהן סובלות כל המשפחות, ובעיקר משקי בית יחידניים ומשקי בית שנשים עומדות בראשם. הסגר שנקטו מדינות רבות החמיר את ההשפעות של הלחץ האי-שוויוני על נשים ועל נערות לעשות את עבודות הבית והטיפול בילדים. כמו כן, כדאי לזכור שמחצית מהרופאים ו-80% מהאחיות באמריקה הלטינית ובקריביים הם נשים – השיעור הגבוה ביותר בעולם, לפי הבנק הבין-אמריקאי לפיתוח.

עלייה באלימות בתוך המשפחה היא אחת ההשפעות המדאיגות במיוחד של הסגר שנגקט בעקבות המגפה, כיוון שהיא גורמת להרס ההתקדמות שנערכה בתחום זה בשנים האחרונות. הסגר בודד נשים רבות בביתן וריסק את רשתות התמיכה המשפחתיות, את החברויות ואת הקשרים לחברה האזרחית ולמדינה. הוא הותיר את הנשים ואת ילדיהן פגיעים יותר להתעללות, להזנחה, לאלימות, לניצול ולמתח (United Nations, 2020).

לא כל המדינות באזור החשיבו את התמיכה והטיפול בנשים ובילדים כשירותים חיוניים. ירידת השירותים הללו בסדרי העדיפויות הממשלתיים הוסיפו עוד יותר לסבל הרגשי שחוו נשים וילדים המתמודדים עם התעללות גופנית ונפשית.

ילדים נושאים עיניים למבוגרים בחייהם כדי ללמוד ולקבל דוגמה לאופן ההתנהגות הנדרש כשהם נתקלים במצבים חדשים, מורכבים ומאתגרים. לפי המועצה הבין-אמריקאית לזכויות אדם (Inter-American Commission on Human Rights, 2020), שישה מתוך כל עשרה ילדים במדינות אמריקה מתחנכים כיום תוך שימוש בשיטות אלימות שכוללות ענישה גופנית ותוקפנות פסיכולוגית. דור שלם של ילדים צעירים באמריקה הלטינית עלול לגדול כעת עם טראומה פסיכולוגית ורגשית נוספת בגלל חוויותיו במהלך המגפה.

נוסף על האתגרים הללו, קבוצות ספציפיות של ילדים מתמודדות עם סיכונים ייחודיים במהלך המגפה. לדוגמה, ילדים הסובלים מתת-תזונה אינם מקבלים את המזון שנהגו לקבל בבית הספר. ילדי מהגרים וילדים שמתגוררים בסביבות חברתיות מסוכנות ובוטחות קבועה של ארגוני פשע, נדרשים לעיתים קרובות להמשיך ולעבוד כדי לתמוך במשפחותיהם.

לאורה צ'ינצ'ייה מירנדה, נשיאת קוסטה ריקה בשנים 2010 עד 2014, מבקרת בבית ספר ציבורי במהלך תפקידה

סקר על תגובות מדיניות

בתגובה למגפה הצטרפתי ליותר מ-60 מנהיגים מ-17 מדינות באמריקה הלטינית ובקריביים, וביחד ייסדנו את יוזמת Convergencia para la Acción, Red de Líderes por un Comienzo con Futuro (התכנסות לפעולה: רשת מנהיגים להבאת העתיד). מ-20 באפריל ועד 1 במאי 2020 ערכה היוזמה סקר חלוצי על תגובות מדיניות למגפת הקורונה בכל הנוגע להתפתחות בגיל הרך. הסקר אסף ממצאים הנוגעים למדדים כגון:

- כללי מדיניות להבטחת ביטחון תזונתי לילדים, בעיקר עבור משפחות ללא גישה להגנה חברתית
  - אסטרטגיות לשימור וחזוק תוכניות חינוכיות באמצעות האינטרנט או הטלוויזיה, תוך שימת לב לעובדה שלשליש מאוכלוסיית האזור אין כלל גישה לאינטרנט
  - אמצעים מיוחדים לילדי מהגרים וילדים ילידי האזור
  - כללי מדיניות הנוגעים לטיפול בילדים חולים או בילדים עם צרכים מיוחדים, שבעקבות המשבר אינם יכולים להמשיך בשגרת הטיפול במערכות הבריאות הרגילות.
- ההפרעה למערכת הבריאות מהווה גם היא מקור לדאגה בכל הנוגע לחיסונים: האו"ם חוזה כי המעמסה שמציבה מגפת הקורונה על תשתיות הבריאות ועל כוח האדם בתחום הרפואה תעכב את מתן החיסונים למחלות כגון חצבת עבור יותר מ-117 מיליון ילדים ב-37 מדינות מסביב לעולם, חלקן באמריקה הלטינית.

הסקר מצא דוגמאות רבות ליוזמות מיוחדות שהוכחו כיעילות בהגנה על ילדים בהקשר של המגפה. לדוגמה:

- בצ'ילה פורסמו מדריכים להורים כדי לסייע להם להגן על הרווחה הרגשית של ילדיהם בזמני משבר ולקדם אותה, ולגונן על ילדיהם מפני מסרים מפחידים (Pontificia Universidad and CUIDA, 2020, online). מרכז CUIDA ("הגנה" בספרדית) אוסף, עורך ומשתף באופן שיטתי ידע וטכניקות כדי שהורים, מורים ומשרדים ממשלתיים ובלתי ממשלתיים יוכלו לזהות אם הילד זקוק לתמיכה נפשית או להתערבות רגשית מקצועית.
- בקולומביה פועל קו חם ייעודי 24 שעות ביממה, שמאפשר לילדים לבקש תמיכה ישירה מעובדים סוציאליים ומפסיכולוגים. הפרויקט, שהוטמע על ידי משרד הבריאות במדינה לצד Unicef, הוכח כיעיל בהפחתת הסיכון לילדים שמתמודדים עם נזק פסיכולוגי חמור.
- בפרו נתרמים חומרים חינוכיים בקנה מידה רחב, במטרה לאפשר לתלמידים לקבל את כל מה שהם זקוקים לו לחוויית הלמידה המקוונת, ולעזור להם לשמור על מחויבות ועניין ולצמצם את הסיכון לנשירה מבית הספר.
- משרדי החינוך בקוסטה ריקה וברפובליקה הדומיניקנית, הערים לחשיבותה של מניעת תת-תזונה אצל ילדים, יישמו תוכניות שיאפשרו לבתי הספר להמשיך ולספק מנות מזון לבתי הילדים במהלך המגפה.

משבר הקורונה הוא חסר תקדים. תגובות ברמת המדיניות שיעזרו לדור הבא במשבר הנוכחי יהיו חיוניות לבניית עתיד. אמריקה הלטינית ומדינות הקריביים מתמודדות עם תרחישים מורכבים ומאתגרים, אולם מציגות פרקטיקות טובות למרות החולשה הכלכלית והמוסדית.

← לקריאת המאמר ברשת בקרו באתר earlychildhoodmatters.online/2020-1

**"הסגר בודד
נשים רבות
בביתן וריסק את
רשתות התמיכה
המשפחתיות, את
החברויות ואת
הקשרים לחברה
האזרחית ולמדינה."**

1 Convergencia para la Acción, Red de Líderes por un Comienzo con Futuro: Medidas hacia la primera infancia adoptadas por los países de Latinoamérica en el contexto de pandemia, May 2020.

מראי מקום

The Alliance for Child Protection in Humanitarian Action. (2020, online). *Technical Note: Protection of Children during the Coronavirus Pandemic*, Version 1. Available at: <https://www.unicef.org/documents/technical-note-protection-children-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic> (accessed June 2020).

Inter-American Commission on Human Rights. (2020). IACHR warns of the effects of the COVID-19 pandemic on children and adolescents. Press release, 27 April 2020. Washington DC: OAS. Available at: http://www.oas.org/en/iachr/media_center/PReleases/2020/090.asp (accessed June 2020).

Pontificia Universidad Católica de Chile and CUIDA. (2020, online). *Guía para Apoyar a Niños y Niñas frente a la Situación Actual por el Coronavirus*. Available at: <http://www.psicologia.uc.cl/wp-content/uploads/2020/03/Gu%C3%ADa-para-apoyar-a-niños-y-niñas-frente-a-la-situación-actual-por-el-coronavirus.pdf> (accessed June 2020).

United Nations. (2020). *Policy Brief: The impact of COVID-19 on children*, 15 April 2020. New York: United Nations. Available at: https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_on_covid_impact_on_children_16_april_2020.pdf (accessed June 2020).